

Antanas BARANAUSKAS (1835-1902) – dvasininkas kanauninkas, vyskupas, poetas ir vertėjas. Gimė 1835 m. sausio 5 (17) d. Anykščiuose laisvųjų valstiečių šeimoje, augo su seserimi ir trim broliais. Pasimokęs raštininko amato ir padirbėjęs raštininku keliuose Žemaitijos valsčiuose, pasuko į kunigystę, 1856-1858 m. studijavo Varnių kunigų seminarijoje, kur buvo pastebėtas kaip itin gabus ir išsiųstas tęsti mokslų į Sankt Peterburgo dvasinę akademiją. Baigęs teologijos studijas, 1862 m. balandžio 5 d. jis buvo išventintas kunigu.

Studijuodamas ir vasaromis grįždamas į Anykščius jis gimtinėje parašė pluoštą poetinių kūrinių: poetas „Anykščių šilelis“, „Dainu dainelė“, „Kelionė Petaburkan“, „Pasikalbėjimas Giesminyko su Lietuva“ ir kt. Jo poema „Anykščių šilelis“ yra plačiausiai pasklidęs po pasaulį lietuvių literatūros kūrinys, pripažintas labiausiai verčiamu į kitas kalbas (Lietuvos rekordas nuo 2009 m.).

1865-1897 m. A. Baranauskas gyveno Kaune, iki 1884 m. buvo Žemaičių kunigų seminarijos profesorius, dėstė moralinę teologiją ir homiletiką, nuo 1871 m. jis pirmasis seminarijoje pradėjo dėstyti kunigams ir lietuvių kalbą. 1879 m. jis buvo paskirtas Kauno vyskupijos katedros kapitulos kanauninku, 1883 m. – prelatu. 1884-1897 m. jis buvo Žemaičių pavyskapis, o 1897 m. liepos 6 d. Sankt Peterburge buvo konsekruotas vyskupu, iki gyvenimo pabaigos buvo Seinų vyskupas. Jis buvo pirmasis Seinų vyskupijos ganytojas, šiame lenkiškame krašte prašnękęs į tikinčiuosius lietuviškai.

Mirė 1902 m. lapkričio 13 (26) d. Seinuose, ten ir palaidotas.

Paulius Subačius: sėdžiu ant literatūros ir istorijos briaunos

Pirmojo Antano Baranausko literatūrinės premijos laureato doc. Pauliaus SUBAČIAUS mokslinė veikla yra tiesiog paženklinta šiuo Anykščių krašto simboliu. XXI a. pradžioje šio mokslininko indėlis suteikė A. Baranausko paveldui naują kvėpavimą, išvedė Anykščių išžymybę į pasaulio lingvistikos mokslo diskusijų erdvę, suteikdamas jam intriguojančio žinomumo.

Iš dalies ir P. Subačiaus įtakos dėka A. Baranauskas vis dar yra nepajudinamas tarp lietuvių literatūros klasikų, kuriuos jaunoji lietuvių karta pažįsta ir pažins mokyklos suole. Mums, anykštėnams, ypač paglosto savigarbą žinia, kad pasaulyje lietuvių literatūros svoris matuojamas ne tik Kristijono Donelaičio, bet ir A. Baranausko masteliu.

Šis mokslininko tekstologo, dažnai siejančio literatūros ir istorijos tyrimus į vieną bendrą visumą, P. Subačiaus minčių pluoštas pasklido 2011-ųjų pavasariui brėkstant siaurame anykštėnų rate. Jis yra skirtas pirmiausia tiems, kam atrodo, jog A. Baranauskas jau seniai atrastas ir pažįstamas.

– Pradžiai – tiesiog seniai mintyse kirbantį klausimas: ar dar spėjo vyskupas Antanas Baranauskas pamatyti statomą naująją Anykščių bažnyčią?

– Apmaudu pripažinti, bet Seinų vyskupo A. Baranausko asmens byla, kuri galėtų patvirtinti, ką vyskupas veikė per tuos paskutinius penkerius savo gyvenimo metus, nėra išlikusi – tik keli pavieniai dokumentai. Todėl apie jo veiklą ir keliones galima spręsti tik iš antrinių užuominų kituose dokumentuose, daugiausia parapijų vizitacijose – o visa tai dar laukia kruopštaus tyrėjų darbo: imti ir sudaryti tikslią A. Baranausko veiklos chronologiją. Kam jos reikia? Pirmiausia tam, kad būtų akivaizdu, kiek daug gali padaryti žmogus, kuris kruopščiai ir atkakliai dirba užsibrėžtą darbą.

O apie vyskupo kelionę iš Seinų į Anykščius, deja, jokių užuominų dokumentuose nėra, tad galima nujauti, jog per tuos keletą paskutinių ir itin intensyvių, varginančių gyvenimo metų jis savo gimtinės jau nebeaplankė, tuo metu kylančios naujos bažnyčios jau nebepamatė.

– Tarp šiuo metu A. Baranausko paveldą studijuojančių ir jį aktualinančių mokslininkų mums, anykštėnams, Jus norėtusi laikyti geriausiai pažįstančiu šį žmogų, dvasininką ir kūrėją. Kokie A. Baranausko būdo bruožai, jo veiklos principai, Jūsų nuomone, suteikė šiam paveldui daugiausiai nemarios vertės?

– Kuo daugiau gilinuosi į A. Baranauską, tuo dažniau turiu su prisipažinti, kad tiek daug dar apie jį nežinau... Lietuvių literatūroje nuo seniausių laikų iki mūsų dienų yra tiek nedaug tokių kūrėjų, kuriuos būtų galima laikyti stulpais, nacionalinį literatūros stogą laikančiais. Ištrauk, nuversk nors vieną – žiūrėk, jau stogas virsta.

A. Baranauskas yra ne tokia figūra, kurios nacionaline verte būtų galima suabejoti. Kultūrinėje dirvoje, kur visuomet, įvairiais laikais, knibždėte knibžda visokių vabalėlių, jį galima lyginti su artoju – tiek jo prisilietimas pakeičia pačią dirvą. Ar pastebite, kad iki šiol, net ir po pusantro šimto metų, nereikia įrodinėti, kad A. Baranausko poezija yra graži?

Prieš kelis dešimtmečius lietuvių literatūra Europos literatūrologams buvo žinoma tik Kristijono Donelaičio pavyzdžiu. Dabar jau galima pagalvoti, kuris iš dviejų didžiųjų – Donelaitis ar Baranauskas – mokslininkams yra įdomesnis, sukelia daugiau diskusijų. Iš pradžių, kai pasaulinio garso mokslininkams tarptautinėje konferencijoje skaitydavau pranešimą apie A. Baranauską, man ir pačiam atrodė, kad galiu būti prilygintas kokiam zulusų etnografijos tyrinėtojiui: kažkas egzotiško, todėl iš mandagumo įdomu. Dabar matau, kad Baranausko problematika yra tokia europietiška, kad teorinėje erdvėje jis darosi vis populiariesnis, tampa klasikiniu tyrinėjimų ir diskusijų objektu.

– Tačiau ar tai – nauja ir netikėta? Ar ne to ir reikėjo tikėtis – juk A. Baranauskas buvo visą laiką vertinamas kaip įvairiapusių talentu garsėjanti asmenybė. Net Laurynas Ivinskis, pirmasis kalendoriuose publikavęs jo „Anykščių

šilelį“, šiam jaunam autoriui skyrė tiek daug vietos savo leidiniuose, kiek jos nesulaukė kiti A. Baranausko amžininkai...

– Taip, A. Baranausko pripažinimą liudija ir L. Ivinskio požiūris, ir ypač jo kūrybos folklorinė sklaida. Tačiau jo kūryba labiau individualizuota, skirtumas nuo populiarus folkloro – labai ryškus, nepalyginsi, pavyzdžiui, su Antano Vienažindžio posmais.

Vis dėlto A. Baranausko asmenybės vertinimui XX a. lietuvių kalbos ir kultūros kontekste ypač daug įtakos turėjo jo požiūris į lietuvių kalbos raidą. Pats Baranauskas, kaip liudija pirmiausiai jo ruoštas Šventojo Rašto vertimas, sekė lotynų sintakse, nesikratė jos įtakos, tuo požiūriu jis buvo labai europietiškas. Tačiau Lietuva XX a. pradžioje pasirinko kitą kelią – taip vadinamą Jono Jablonskio kalbos kodą. Taip lietuvių kalba buvo atplėsta nuo modernių Europos kalbų, laikantis principo, kad ji turi išlikti itin unikali, nepanaši į jokias kitas kalbas – ne tik leksika, bet ir sintakse. Didžiosios Europos kalbos daug ką perėmė iš lotyniškos sintaksės, semantikos – tokį kelią rinkosi ir A. Baranauskas, tačiau lietuvių norminės kalbos kūrėjai nuėjo kitu keliu, lemdami lietuviams likti apsikabinus savo senąją šiaudinę skrybėlę.

Unikalus ir pats A. Baranausko būdas – impulsyvus, nesistemiškas, nors ką nors dirbdamas ir pasižymėjo ypatingu nuoseklumu ir užsispyrimu. Jo kūryba, viena vertus, yra ypatingas Apšvietos amžiaus vaisius, kita vertus, ji subjektyviai sukritusi, be to tobulojo nušlifoto eilavimo racionalizmo, kuriuo pasižymėjo, tarkim, Vincas Kudirka ar Maironis. Stebina vyskupo atsainumas, elementaria keverzone pasirašant kokius svarbius finansinius dokumentus – ir čia pat kantriai ir dailiai raitant savo parašą dailiaisiais po kokių bažnytinių aktų. Jis negalėdavo išsėdėti keliolikos minučių fotografuodamasis – bet pasakoti pusantros valandos pamokslą nuščiuvusiai pilnutėlei bažnyčiai jam būdavo įprasta kasdieninė pareiga.

Iki šiol dar toli gražu ne viską žinome apie A. Baranausko įtaką Katalikų Bažnyčios savignynei prieš caro persekiojimus. Beveik neabejotina, kad jis buvo tiesioginis Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus veiklos tęsėjas, turėjęs didelį jo pasitikėjimą, tačiau siekęs vengti tiesioginio konflikto su carinės Rusijos administracija. Galima tik nujauti, kad paskirtas Seinų, o ne kitos, pavyzdžiui, Vilniaus vyskupijos valdytoju, Baranauskas taip išvengė beveik garantuotų represijų ir tremties. Atsivėrus archyvams, matosi, kaip jis buvo skundžiamas, bet tenka pripažinti – carinė Rusija buvo teisinė valstybė, nepalyginsi su sovietine Rusija, prie caro, nesurinkus pakankamai įrodymų, žmogus negalėjo patirti persekiojimo ar kalinimo.

– Kiek svarbus A. Baranausko gyvenimo ir veiklos pavyzdys buvo jo amžininkams, kiek jis turėjo įtakos vėlesniam Lietuvos kultūros istorijos laikotarpiui?

– Jei prabilčiau šiek tiek kontroversiškai, lietuviai yra daug karčių žodžių parašę ir pasakę apie Romualdą Jalbžikovskį, XX a. pradžios Vilniaus ganytoją, kaip Vilnijos lenkintoją. Tačiau juk jis buvo A. Baranausko kanoniškojo bažnytinės veiklos stiliaus tęsėjas. Baranausko pasiūstas mokyti į Sankt Peterburgą, R. Jalbžikovskis buvo jo išugdytas, ir jei lietuviai su lenkais nuolat netampytų tos pačios paklodės kiekvienas į savo pusę, turėtų pripažinti šio dvasininko poziciją: visų katalikų dvasiniai reikalai vienodai svarbūs, nepaisant, kuria kalba jie bažnyčioj gieda.

A. Baranauskas XX a. pradžios moderniosios Lietuvos kūrėjų buvo nepelnytai polomanu apšauktas. Nors būtent jo paskatinti jaunosios kartos dvasininkai ėjo iš bažnyčios į žmones, į aktyvią kultūrinę ir visuomeninę veiklą: iškilo kunigai rašytojai, kas trečias kultūriniam poste buvo dvasininkas – nuo gimnazijos direktoriaus iki gaisrinės steigėjo.

Baranausko pavyzdys būti didžiu savo statusu, o ne ponybę demonstruojant vėliau buvo įkvepiantis ne vienam XX a. Lietuvos dvasininkui. Aleksandrą Puškiną deklamavęs ir išdidžiai carinių ordinų atsisakęs A. Baranauskas pademonstravo ne baudžiauninko prigimtį, o savo orumą liudydavo kitaip. Tarkim, pareikšdamas, kad geriausių Seinų krašte arklių reikia ne jam, Baranauskui, o Seinų vyskupui.

Net ir dabar, kai jaunoji karta nori gyventi be autoritetų, o pasiaukojimo pavyzdžiai nebeteri įtakos, A. Baranauskas išlieka nepajudinamas. Be galo mažai tokių žmonių mūsų kultūros istorijoje, kurie taip atsakingai dirbo tai, ką buvo įsipareigoję. Nebūtina aukotis – tiesiog, sekant jo pavyzdžiu, gana ir rūpestingai, kruopščiai, intensyviai dirbti.

Aš neįsivaizduoju Lietuvos mokyklos be Antano Baranausko. Jei jo ten neliktų – kaip kitaip mes atvestume visuomenę iki šio pavyzdžio? Kita vertus – kam tada mokykla, pats brangiausias mokesčių mokėtojų projektas, jei ją baigęs jaunas žmogus liktų nesuvokęs savo krašto kultūros istorijos?

– Jūsų knyga apie šį kūrėją, įvertinta ir A. Baranausko premija, atskleidžia visą pluoštą intriguojančių paslapčių, liudijančių, kaip sunku atskirti tiesą ir subjektyvias pažinimo versijas. Argi net ir šių dienų anykštėnams dar nelemta

Paulius SUBAČIUS – mokslininkas filologas tekstologas. Gimė 1968 m. gegužės 4 d. Vilniuje mokytoju Veronikos Maknytės-Subačienės ir buvusio politinio kalinio Joakimo Subačiaus šeimoje. 1991 m. baigęs lietuvių kalbos ir literatūros studijas Vilniaus universitete, liko dėstyti šioje aukštojoje mokykloje. 1996 m. šiame universitete jis baigė doktorantūros studijas ir apgynė humanitarinių mokslų daktaro disertaciją apie modernios lietuvių tapatybės formavimosi ir XIX a. literatūros sąsajas „Tautinio išsivadavimo kultūra“.

P. Subačius buvo lituanistinų studijų užsieniečiams administratorius ir lektorius, Literatūros teorijos katedros vyr. asistentas, Literatūros istorijos teorijos katedros docentas, Religijos studijų ir tyrimų centro bendradarbis, šiuo metu – A. J. Greimo semiotikos ir literatūros teorijos centro docentas, dėsto literatūros teoriją ir tekstologiją, tyrinėja XIX-XX a. literatūrą, kultūrą, mentalitetą, religiją. Jis parašė bei parengė dešimt knygų, paskelbė daugiau kaip 100 mokslinių straipsnių ir šaltinių publikacijų, beveik 300 recenzijų, apžvalgų ir komentarų, skaitė pranešimus daugiau kaip 100 mokslinių konferencijų. P. Subačius yra Europos tekstologų draugijos tarybos ir valdybos narys, Lietuvių katalikų mokslo akademijos akademikas bei Centro valdybos pirmininkas, nuo 2009 m. P. Subačius vadovauja Nacionalinės lituanistikos plėtros 2009-2015 metų programos tyrimų projektui „Bažnyčios akistata su modernybe: neprakalbinti XIX a. Lietuvos istorijos šaltiniai“.

P. Subačius apdovanotas ordinu „Už nuopelnus Lietuvai“ medaliu (2007 m.), jis pelnė kelias premijas, tarp jų – ir pirmąją A. Baranausko literatūrinę premiją už knygą „Antanas Baranauskas. Gyvenimo tekstas ir tekstų gyvenimai“. Su žmona matematikos mokytoja Jolanta jis augina dukterį Severiją ir sūnų Silvestrą.

Pirmosios A. Baranausko literatūrinės premijos kelias

2010 m. gegužės 27 d. Anykščių rajono savivaldybės taryba patvirtino Antano Baranausko literatūrinės premijos nuostatus ir pritarė Anykščių rajono savivaldybės ir Lietuvos rašytojų sąjungos (LRS) bendradarbiavimo sutarčiai.

2010 m. birželio 10 d. Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorius Vilius Juodelis ir Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkas Jonas Linauskas pasirašė bendradarbiavimo sutartį.

2010 m. birželio 15 d. LRS valdybos posėdyje sudaryta A. Baranausko literatūrinės premijos vertinimo komisija: Birutė Jonuškaitė (pirmininkė), Benediktas Januševičius (sekretorius), Daniėlius Mušinskas, Valentinas Sventickas ir Regimantas Tamošaitis (nariai).

2010 m. rugpjūčio 30 d. LRS premijos vertinimo komisija apsvaistė keturias kandidatūras, pateiktas pirmajai A. Baranausko literatūrinei premijai gauti: Vydo Asto – už apsakymų rinkinį „Rytmečio šviesa“, Henriko Algio Čigriejaus – už novelių knygą „Varna braukia ašarą“ ir eilėraščių knygą „Žemių pusėje giedra“, Pauliaus V. Subačiaus – už knygą „Antanas Baranauskas. Gyvenimo tekstas ir tekstų gyvenimai“ bei Skirmanto Valento – už jo parengtą A. Baranausko „Anykščių šilelio“ leidimą su mokslinė įžanga ir teksto įskaitymu anykštėnų tarpe. Vertinimo komisija nusprendė Anykščių rajono savivaldybės komisijai pasiūlyti tris kandidatus: H. A. Čigriejų, P. Subačių ir S. Valentą.

2010 m. rugsėjo 7 d. Anykščių rajono savivaldybės administracija sudarė komisiją A. Baranausko literatūrinei premijai skirti: Vygaudas Račkaitis (pirmininkas), Birutė Čielienė, Vida Dičiūnaitė, Ona Jakimavičienė, Tautvydas Kontrimavičius, Rimantas Vanagas ir Antanas Verbickas (nariai).

2010 m. rugsėjo 17 d. Anykščių rajono savivaldybės komisija slapto balsavimu iš trijų nominantų išrinko pirmąjį Antano Baranausko literatūrinės premijos laureatą – Paulių Subačių ir rekomendavo Savivaldybės administracijos direktoriui skirti jam 2010 m. premiją.

2010 m. rugsėjo 28 d. Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu A. Baranausko literatūrinė premija paskirta P. Subačiui.

2010 m. spalio 8 d. Anykščiuose vykusioje tradicinėje Knygos šventėje „Tik širdis vis trokšta kurti...“ iškilmingame vakare Šv. Mato bažnyčioje apdovanotas pirmasis Antano Baranausko literatūrinės premijos laureatas P. Subačius.

sulaukti tos dienos, kai bus galima tvirtinti: apie Baranauską mes jau žinome viską?..

– Per pastaruosius dvidešimt metų Lietuvos mokslininkus filologus tiesiog ištiko profesinė trauma: juos pribloškė suvokimas, kaip mes mažai žinome apie tai, ką iki šiol laikėme visiškai aiškiais dalykais. Kiek tekstų, kuriuos mes pripažinome klasikos šedevrais, yra iš tiesų patikimi, tai yra, tokie, kokius juos kūrė autoriai? Tarkim, mes žinome, kad A. Baranauskas klėtėleje rašė „Anykščių šilelį“, bet dar negalime atsakyti į klausimą, kaip ir kodėl būtent tuo metu gimė viena ar kita frazė.

O tai – be galo svarbu. Ne tik mes – ir senovės graikai suko galvas, kaip atsiranda eilėraštis, suprasdami, kad viena strofa gali tautą suburti ar ją sužlugdyti, valstybę pakeisti. Šios humanitarinės problemos, kartais išvis neišsprendžiamos, yra amžinos, o tauta, kuri jų nespėdžia, save nuleidžia į runkelių lygį: tenkinasi galimybe augti dirvoje, užuot ją savo pastangomis judinus...

Paminėsiu tik vieną pavyzdį. Pirmąsias „Anykščių šilelio“ eilutes mokame nuo mažens taip: „Kofnai k'atmuoti, pakafnaes nupliky, / Kas jusu grožei sanobinei tiki“. Tačiau antrosios eilutės paskutinis žodis gali būti suprantamas ir perskaitomas dvejopai: „tiki“ (~tikėti), o gal – „tikė“ (~atsitikė)? Ką šiuo atveju turėjo omeny pats poetas?.. Ši nauja filologinė diskusija tebevyksta.

Naujos galimybės, pasitelkus kompiuterines programas, tirti ir pažinti senuosius tekstus, suteikia progos gilintis į teksto prasmes. A. Baranausko notacija nėra rimtai tirta, mes net nežinome, ką galime sužinoti, jei jo tekstus apdorotume specialia programa – taip, kaip dabar įprasta tirti kitų šalių klasikų tekstus. Ar Baranausko tekstai artimiausiu metu bus ištirti moderniosiomis technologijomis? Ar tai – lituanistinių tyrimų strateginė užduotis? Į šiuos klausimus teks atsakyti jaunosios mokslininkų kartos atstovams – tikiu, kad iš A. Baranausko paveldo bus apginta dar ne viena daktaro disertacija.

Kol kas man būna tikra nelaimė pripažinti mūsų krašto skurdumą: žinau, ką galėčiau padaryti, bet nesu padaręs ir nežinau, kada galėsiu to imtis. Kartais tiesiog apmaudu: dar nėra nė vieno lietuvių rašytojo, kurio tekstai būtų analizuojami ir publikuojami tomis priemonėmis, kurios pasaulyje jau yra įprastos, naudojamos, o diskutuojama apie rezultatus.

Tekstologinių tyrimų dirva dar taip menkai teiškasinėta. Kieka skirtingų tekstų publikuojama Žemaitė – kritinio leidimo, rimtai palyginančio versijas, išleisti neprisirengiama. Mano studentė diplominiame darbe ištyrė Broniaus Radzevičiaus romano „Priešaušrio vieškeliai“ antrąją dalį – sulyginę paskelbtą knygą su autoriniu mašinraščiu. Paaiškėjo tai, ką galima buvo tik nujausti – nėra nė vieno autoriaus sakinio išspausdintoje jo knygoje. Kuris variantas geresnis, negalima spręsti, – tiesiog autentiškas tekstas yra kitoks.

Praėjusią žiemą ruošdamas pranešimą vienai tarptautinei tekstologų konferencijai tema „Tekstai, kuriuos verta redaguoti“, pateikiau patyrusius mokslininkus suklusti privertęsį faktą: Lietuvos himno tekstas, kuris, atrodytu, yra stabilumo etalonas, kaskart skelbiamas vis kitoks. Net ir akmenyje iškaltas jis netapo stabilėnis, nors nuo senovės būtent akmuo stabilizuodavo tekstus.

– Kiek, Jūsų nuomone, padeda atrasti ir pažinti A. Baranauską Anykščiuose saugomas memorialinis jo paveldas, autentiškoji klėtėle?

– Prisipažinsiu – esu labai konservatyvus. Aš tikiu, kad žmonės dar ilgai skaitys knygas, – manau, aš ir mirsiu tai matydamas. Todėl man nepatinka muziejinės mados rodyti skaitmenines bažnyčias, nežinau, ar būtina demonstruoti memorialinio namo tualetą. Manau, kad didžiausią įspūdį memorialinėje erdvėje palieka autentiškieji jos elementai, matomi ten, kur jie buvo ir išliko. Ir A. Baranausko klėtėle man svarbi tiek, kiek galiu pajauti jos autentiškumą. Visai nenorėčiau, kad ji skaitmeniniu pavidalu būtų apžiūrinėjama kur nors Argentinoje, nes autentiškumo pojūtis tokiomis priemonėmis nepasklinda.

Manau, kad geras yra Anykščiuose taikomas principas: leisti pažinti šį kultūros paveldą vaikams, padėti jiems susižavėti, kad paskui grįžę namo pasakotų tai tėvams. Tačiau mes, lietuviai, turim vieną prastą savybę – kompleksuojam kaip tauta. Mes iš anksto nusistatom, kad tai, ką turim ar ką galim padaryti, yra pasmerkta blogesniame vertinime, nei kur nors kitur pasaulyje kas nors panašaus sukuriamas. Nors iš tiesų – tai, ką pabandom daryti, mums dažniau pavyksta kur kas geriau, nei daugumai kitų, tik tuo nemokam pasidžiaugti.

Vaikščiojau po Himalajus maždaug 6 kilometrų aukštyje, visiškai svetimos kultūros ir gamtos krašte, skaičiuodamas prieš akis nusidriekusius kelis horizontus, o mintyse skambėjo A. Baranausko eilutės „...kalnai ant kalnų, è ant tų kalnų kalnai ir maži kalneliai...“ Jis ten nebuvo, toks vaizdas negalėjo jam net mintyse iškilti. O gal, kai talentas prasiskverbia į tolimus prigimties klodus, ten yra kokių nors kilmę liudijančių ženklų?..

Ten pat, Himalajuose, žiūrėjau į vėjo ir pustomo smėlio išgraužtą medinę Budos statulą ir medžio faktūroje mačiau senutėlį XIX a. dievdirbio Vinco Svirskio kryžių Lietuvos kaimo galalaukėje... Yra tokių keistų bendrybių, kurios visus žmones sujungia – ir laike, ir erdvėje...

*Mokslininką P. Subačių kalbino
Tautvydas KONTRIMAVIČIUS*

Pirmosios A. Baranausko literatūrinės premijos įteikimo iškilnių dalyviai Anykščių šv. Mato bažnyčioje 2010 m. spalio 8 d. (iš kairės): Anykščių dekanas kan. Stanislovas Krumpļauskas, senosios muzikos ansamblis „Pavana“, tarp šio ansamblio muzikantų – aktorius Laimutis Sėdžius, A. Baranausko premijos laureatas dr. Paulius V. Subačius, premijos dominantas dr. Skirmantas Valentas, Anykščių vikaras Mangirdas Maasas, Anykščių rajono meras Sigutis Obelevičius ir A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus direktorius Antanas Verbickas. Rasos Bražėnaitės nuotr.